

| Zkušenosti, názory a postoje učitelů a ředitelů – inspirace a zjištění z TALIS 2018

PhDr. Josef Basl, Ph.D.
vedoucí oddělení mezinárodních šetření

Mezinárodní šetření o vyučování a učení TALIS (Teaching and Learning International Survey) je projektem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), který zjišťuje zkušenosti, názory, postoje učitelů a ředitelů. S využitím mezinárodního srovnání poskytuje TALIS cennou zpětnou vazbu a inspiraci při vytváření vhodných podmínek a podpoře práce ředitelů a učitelů. Přípravu, realizaci, vyhodnocování a interpretaci zjištění z mezinárodních šetření, včetně šetření TALIS, zajišťuje v České republice Česká školní inspekce.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Zjištění z TALIS 2018 byla zveřejněna ve dvou vlnách - v červnu 2019 a březnu 2020 a přináší pohled reprezentativního vzorku učitelů a ředitelů tzv. nižších sekundárních škol – v případě České republiky se jedná o druhý stupeň základní školy a nižší stupeň víceletého gymnázia.

Povolání ředitele školy a učitele jsou velmi náročná, a také proto je snahou OECD i jednotlivých zapojených států hledat prostřednictvím TALIS palčivá místa a návazně hledat konkrétní možnosti, jak negativní aspekty zmírnit a **práci ředitelů a učitelů podpořit**. V tomto textu proto nabízíme vedle vybraných zjištění z TALIS 2018 i inspiraci

využitelnou v kontextu České republiky. Česká školní inspekce návrhy OECD využije při své činnosti zaměřené na poskytování zpětné vazby školám a školským zařízením a při formulování doporučení pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a další instituce.

Vedení školy

TALIS 2018 potvrdil, že **ředitelé v České republice jsou přetížení administrativní prací**. Oproti svým kolegům v Evropské unii se větší podíl ředitelů často věnuje v práci kontrole postupů a výstupů školní administrativy (86 % oproti 73 % v EU), administrativním úkonům a schůzkám věnují v průměru 40 % pracovního času (nejvíce v rámci celé EU) a pro 93 % ředitelů je přemíra administrativní práce zdrojem stresu.

Situace je o to složitější, že ředitel školy je na řešení i náročnějších záležitostí většinou sám. Podle TALIS 2018 je **spolupráce ředitelů s řediteli jiných škol spíše výjimečná**. V rámci EU je v ČR nejnižší podíl ředitelů, kteří často spolupracují na obtížných pracovních úkolech s řediteli jiných škol (18 % oproti 38 % v EU).

Vhodnou inspirací pro kontext České republiky proto může být jed-

no z doporučení OECD, které na základě zjištění TALIS zemím navrhuje **poskytovat specifickou podporu nejen začínajícím učitelům, ale také začínajícím ředitelům**, například formou mentorování. Navrhována je podpora pro vytváření sítí ředitelů, v jejichž rámci by zkušenější ředitelé mohli poskytnout mentorování ředitelům začínajícím.

Inspirativním zahraničním příkladem dobré praxe v tomto směru může být i **Šanghaj (Čína)**, kde dochází k „**párování**“ **výborných a méně dobrých škol**. V rámci těchto sítí dochází k vzájemným diskuzím, výměnám know-how, společné tvorbě plánů rozvoje školy, dokonce i k výměnným pracovním stáží.

Pracovní podmínky, profesní mobilita a riziko odchodu učitelů z profese

Při pohledu na oblast **mobility učitelů** se ukazuje, že **10 % českých učitelů by rádo přešlo na jinou školu**, pokud by to bylo možné (průměr OECD 20 %). V průměru zemí OECD lze říci, že učitelé, kteří by rádi přešli na jinou školu, se vyznačují tím, že jsou v zaměstnání méně spokojeni a učitelství pro ně nebylo první kariérou volbou. Ve srovnání s jejich kolegy, kteří neuvažují o přechodu na jinou školu, jde o učitele

